II

(Nezakonodajni akti)

UREDBE

UREDBA SVETA (Euratom) 2021/765

z dne 10. maja 2021

o vzpostavitvi Programa za raziskave in usposabljanje Evropske skupnosti za atomsko energijo za obdobje 2021–2025, ki dopolnjuje okvirni program za raziskave in inovacije Obzorje Evropa, ter razveljavitvi Uredbe (Euratom) 2018/1563

SVET EVROPSKE UNIJE JE –

ob upoštevanju Pogodbe o ustanovitvi Evropske skupnosti za atomsko energijo in zlasti prvega odstavka člena 7 Pogodbe,

ob upoštevanju predloga Evropske komisije,

po posvetovanju z Znanstvenim in tehničnim odborom,

ob upoštevanju naslednjega:

(1) Eden od ciljev Evropske skupnosti za atomsko energijo (v nadaljnjem besedilu: Skupnost) je prispevati k izboljšanju življenjskega standarda v državah članicah, tudi s spodbujanjem in zagotavljanjem jedrskih raziskav v državah članicah ter njihovim dopolnjevanjem z izvajanjem programa Skupnosti za raziskave in usposabljanje.

(2) Jedrske raziskave lahko z izboljševanjem jedrske varnosti in zaščite ter varstva pred sevanjem prispevajo k družbeni in gospodarski blaginji ter okoljski trajnosti. Raziskave na področju varstva pred sevanjem so privedle do izboljšav v medicinski tehnologiji, od katerih imajo koristi mnogi državljani, te raziskave pa lahko vodijo k izboljšavam na drugih področjih, kot so industrija, kmetijstvo, okolje in varnost.

(3) Ob doslednem spoštovanju pravice držav članic, da same odločajo o svoji mešanici energijskih virov, bi lahko rezultati raziskav programa, vzpostavljenega s to uredbo, na varen, učinkovit in zanesljiv način morda prispevali tudi k podnebno nevtralnemu energetskemu sistemu.

(4) Da bi se zagotovila kontinuiteta jedrskih raziskav na ravni Skupnosti, je treba vzpostaviti Program za raziskave in usposabljanje Evropske skupnosti za atomsko energijo za obdobje od 1. januarja 2021 do 31. decembra 2025 (v nadaljnjem besedilu: Program Euratom). Program Euratom bi moral nadaljevati izvajanje ključnih raziskovalnih dejavnosti prejšnjih programov in hkrati določiti nove specifične cilje, pri čemer bi moral način izvajanja ostati enak.

(5) Poročilo Komisije o vmesni oceni Programa Euratom za raziskave in usposabljanje za obdobje 2014–2018 vsebuje sklop vodilnih načel za program Euratom. Ta so med drugim naslednja: nadalje podpirati jedrske raziskave, s poudarkom na jedrski varnosti, nadzornih ukrepih, zaščiti, ravnanju z odpadki, varstvu pred sevanjem in razvoju fuzije; skupaj z upravičenci nadalje izboljševati organizacijo in upravljanje evropskih skupnih programov na jedrskem področju; nadaljevati in okrepiti Euratomove ukrepe za izobraževanje in usposabljanje za razvijanje ustreznih spretnosti, ki podpirajo vse vidike jedrske varnosti, zaščite in varstva pred sevanjem; nadalje izkoriščati sinergije med programi Euratom in drugimi tematskimi področji okvirnega programa Unije ter nadalje izkoriščati sinergije med neposrednimi in posrednimi ukrepi Programa Euratom.

(6) Zasnova in oblika Programa Euratom sta zastavljeni ob upoštevanju potrebe po tem, da se doseže kritična masa podprtih dejavnosti. To naj bi bilo doseženo z določitvijo omejenega števila specifičnih ciljev, osredotočenih na varno uporabo jedrske cepitve za energetske in neenergetske namene uporabe, vzdrževanje in razvoj potrebnega strokovnega znanja, spodbujanje fuzijske energije in podpiranje politik Unije in njenih držav članic, ki urejajo jedrsko varnost, nadzor in zaščito.

(7) Program Euratom je ključni del prizadevanj Unije, da bi nadalje utrdila vodilni položaj na področju tehnologije in spodbujala odličnost na področju jedrskih raziskav in inovacij, zlasti z zagotavljanjem najvišjih standardov varnosti, zaščite, nadzora, varstva pred sevanjem, varnega ravnanja z izrabljenim gorivom, ravnanja z radioaktivnimi odpadki in razgradnje na jedrskem področju v skladu s cilji programa, določenimi v tej uredbi.

(8) Ker vse države članice uporabljajo radioaktivne materiale, na primer za medicinske namene, ali imajo jedrske objekte, je pomembno zagotoviti odgovorno in varno ravnanje z izrabljenim gorivom in radioaktivnimi odpadki, kot to zahteva Direktiva Sveta 2011/70/Euratom ([1]), da bi se izognili ustvarjanju prevelikih bremen za prihodnje generacije. Program Euratom bi moral še naprej izboljševati in podpirati raziskave in razvoj v zvezi s tehnologijami in sposobnostmi na področju ravnanja z izrabljenim gorivom in radioaktivnimi odpadki.

(9) V okviru te uredbe se raziskave o fuzijski energiji izvajajo v skladu z evropskim načrtom za fuzijo, v katerem so začrtane raziskave in razvoj, ki so potrebne kot podlaga za fuzijsko elektrarno za proizvodnjo električne energije, ter v skladu z Odločbo Sveta 2007/198/Euratom ([2]). Kratkoročno in srednjeročno je bistveni korak dokončanje izgradnje in začetek obratovanja mednarodnega termonuklearnega poskusnega reaktorja (ITER); intenziven program za fuzijske raziskave bi moral dopolnjevati evropske dejavnosti glede ITER, da bi se podprla prihodnje obratovanje ITER in priprava na predstavitveni reaktor DEMO.

(10) S podpiranjem jedrskih raziskav bi moral Program Euratom prispevati k doseganju ciljev okvirnega programa za raziskave in inovacije Obzorje Evropa (v nadaljnjem besedilu: Obzorje Evropa), vzpostavljenega z Uredbo (EU) 2021/695 Evropskega parlamenta in Sveta ([3]), ter bi moral olajšati izvajanje strategije Evropa 2030 in krepitev Evropskega raziskovalnega prostora.

(11) Program Euratom bi si moral prizadevati za sinergije s programom Obzorje Evropa in drugimi programi Unije, od njihove zasnove in strateškega načrtovanja do izbire projektov, upravljanja, komuniciranja, razširjanja in izkoriščanja rezultatov, spremljanja, revizije in upravljanja.

(12) Ukrepi Programa Euratom bi morali biti sorazmerni, brez podvajanja ali izrivanja zasebnega financiranja in bi morali imeti jasno evropsko dodano vrednost. Tako bo zagotovljena usklajenost ukrepov Programa Euratom in pravil Unije o državni pomoči, s čimer se prepreči neutemeljeno izkrivljanje konkurence na notranjem trgu.

(13) Čeprav se lahko vsaka država članica sama odloči, ali bo uporabljala jedrsko energijo ali ne, je jasno tudi, da ima jedrska energija v različnih državah članicah različne vloge. Program Euratom bo s svojimi raziskovalnimi dejavnostmi prispeval tudi k široki razpravi med vsemi zadevnimi deležniki o priložnostih in tveganjih jedrske energije.

(14) Da bi se obravnavale potrebe v izobraževanju in usposabljanju, bi moral Program Euratom nuditi podporo s finančnimi prispevki, tako da bodo raziskovalci na jedrskem področju postali upravičeni do koriščenja ukrepov Marie Skłodowske-Curie pod enakimi pogoji kot raziskovalci z drugih področij.

([1]) Direktiva Sveta 2011/70/Euratom z dne 19. julija 2011 o vzpostavitvi okvira Skupnosti za odgovorno in varno ravnanje z izrabljenim gorivom in radioaktivnimi odpadki (UL L 199, 2.8.2011, str. 48).

([2]) Odločba Sveta 2007/198/Euratom z dne 27. marca 2007 o ustanovitvi Evropskega skupnega podjetja za ITER in razvoj fuzijske energije ter dodelitvi prednosti le-temu (UL L 90, 30.3.2007, str. 58).

([3]) Uredba (EU) 2021/695 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 28. aprila 2021 o vzpostavitvi okvirnega programa za raziskave in inovacije Obzorje Evropa, določitvi pravil za sodelovanje in razširjanje rezultatov ter razveljavitvi uredb (EU) št. 1290/2013 in (EU) št. 1291/2013 (UL L 170, 12.5.2021, str. 1).

(15) Ta uredba za celotno trajanje Programa Euratom določa finančna sredstva Programa Euratom, ki za Evropski parlament pomenijo prednostni referenčni znesek v letnem proračunskem postopku v smislu točke 18 Medinstitucionalnega sporazuma z dne 16. decembra 2020 med Evropskim parlamentom, Svetom Evropske unije in Evropsko komisijo o proračunski disciplini, sodelovanju v proračunskih zadevah in dobrem finančnem poslovodenju ter novih virih lastnih sredstev, vključno s časovnim načrtom za uvedbo novih virov lastnih sredstev ([4]).

(16) Za Program Euratom se uporablja Uredba (EU, Euratom) 2018/1046 Evropskega parlamenta in Sveta ([5]) (v nadaljnjem besedilu: finančna uredba). Finančna uredba določa pravila za izvrševanje proračuna Unije, vključno s pravili o nepovratnih sredstvih, nagradah, javnih naročilih, posrednem upravljanju, finančnih instrumentih, proračunskih jamstvih, finančni pomoči in o povračilu zunanjim strokovnjakom. Pravila, sprejeta na podlagi člena 322 Pogodbe o delovanju Evropske unije (PDEU), zajemajo tudi splošni režim pogojenosti za zaščito proračuna Unije.

(17) Oblike financiranja in načine izvajanja v okviru te uredbe bi bilo treba izbrati na podlagi tega, ali lahko uresničijo specifične cilje ukrepov in dosežejo rezultate, zlasti ob upoštevanju stroškov kontrol, upravnega bremena ter pričakovanega tveganja neskladnosti s pravili. Pri nepovratnih sredstvih bi bilo treba upoštevati možnost uporabe pavšalnih zneskov, pavšalnega financiranja in stroškov na enoto.

(18) Posebno pozornost bi bilo treba nameniti zagotavljanju ustrezne udeležbe malih in srednjih podjetij (MSP) ter zasebnega sektorja na splošno. Kvantitativne in kvalitativne ocene udeležbe MSP bi se morale izvajati kot del ureditev ocenjevanja in spremljanja.

(19) Dejavnosti, razvite v okviru programa Euratoma, bi morale biti namenjene odpravljanju neenakosti med spoloma ter spodbujanju enakosti žensk in moških na področju raziskav in inovacij v skladu s členoma 2 in 3 Pogodbe o Evropski uniji in členom 8 PDEU. Vidik spolov bi bilo treba vključiti v raziskave in inovacije ter upoštevati v vseh fazah raziskovalnega cikla.

(20) Da bi se poglobil odnos med znanostjo in družbo ter okrepilo zaupanje javnosti v znanost, bi moral Program Euratom dajati prednost ozaveščeni udeležbi državljanov in civilne družbe v raziskovalnih in inovativnih vsebinah, tako da bi spodbujal izobraževanje na področju znanosti, lajšal dostop do znanstvenih spoznanj, razvijal odgovorne programe na področju raziskav in inovacij, ki se odzivajo na pomisleke in pričakovanja državljanov in civilne družbe, ter spodbujal sodelovanje državljanov in civilne družbe v dejavnostih v okviru Programa Euratom.

(21) Ukrepi, ki spadajo v področje uporabe Programa Euratom, bi morali spoštovati temeljne pravice in upoštevati načela, ki jih priznava zlasti Listina Evropske unije o temeljnih pravicah.

(22) Pomembno je še naprej lajšati koriščenje intelektualne lastnine, ki jo razvijejo udeleženci, ob varovanju legitimnih interesov drugih udeležencev in Skupnosti v skladu z naslovom II poglavja 2 Pogodbe o ustanovitvi Evropske skupnosti za atomsko energijo (v nadaljnjem besedilu: Pogodba Euratom).

(23) Da bi bilo financiranje iz Euratoma kar najučinkovitejše, lahko Skupnost po potrebi upošteva evropska partnerstva s partnerji iz javnega ali zasebnega sektorja, kolikor je želene učinke mogoče učinkoviteje doseči v okviru partnerstva, kot bi jih Skupnost sama, ali v primerjavi z drugimi oblikami podpore iz Programa Euratom. Ta uredba bi morala zagotoviti, da imajo ta partnerstva jasen pristop, temelječ na življenjskem ciklu evropskih partnerstev, ter da sledijo preglednemu postopku izbire in odločanja v skladu s Prilogo III k Uredbi (EU) 2021/695.

([4]) UL L 433 I, 22.12.2020, str. 28.

([5]) Uredba (EU, Euratom) 2018/1046 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 18. julija 2018 o finančnih pravilih, ki se uporabljajo za splošni proračun Unije, spremembi uredb (EU) št. 1296/2013, (EU) št. 1301/2013, (EU) št. 1303/2013, (EU) št. 1304/2013, (EU) št. 1309/2013, (EU) št. 1316/2013, (EU) št. 223/2014, (EU) št. 283/2014 in Sklepa št. 541/2014/EU ter razveljavitvi Uredbe (EU, Euratom) št. 966/2012 (UL L 193, 30.7.2018, str. 1).

(24) Cilji Programa Euratom bi se lahko uresničevali tudi s pomočjo finančnih instrumentov in proračunskih jamstev v okviru programov, ki temeljijo na PDEU, kolikor so ukrepi skladni s cilji in pravili takšnih programov.

(25) Za zagotavljanje čim bolj učinkovitega izvajanja in dosego skladnega, celovitega in preglednega okvira za upravičence, bi se za sodelovanje v Programu Euratom in razširjanje rezultatov raziskav morala uporabljati zadevna pravila iz Uredbe (EU) 2021/695, z nekaterimi prilagoditvami ali izjemami. Za Program Euratom bi se morale uporabljati ustrezne opredelitve in glavne vrste ukrepov iz navedene uredbe.

(26) Jamstveni sklad za udeležence, vzpostavljen v okviru programa Obzorje 2020, vzpostavljenega z Uredbo (EU) št. 1291/2013 Evropskega parlamenta in Sveta ([6]), ki ga upravlja Komisija, se je izkazal za pomemben zaščitni mehanizem pri zmanjševanju tveganj v zvezi z zneski, ki jih dolgujejo in jih niso povrnili udeleženci, ki ne izpolnjujejo obveznosti. Zato bi bilo treba ta zaščitni mehanizem ohraniti. Mehanizem vzajemnega zavarovanja, vzpostavljen na podlagi Uredbe (EU) 2021/695, bi moral zajemati ukrepe v okviru te uredbe.

(27) Skupno raziskovalno središče (JRC) bi moralo še naprej zagotavljati neodvisne in k uporabnikom usmerjene znanstvene dokaze za politike Unije in držav članic, kot je ustrezno, ter tehnično podporo v celotnem ciklu politike. Neposredne ukrepe JRC bi bilo treba izvajati prožno, učinkovito in pregledno, pri tem pa upoštevati zadevne potrebe uporabnikov JRC in potrebe politik Unije, zlasti na področju jedrske varnosti, nadzora in zaščite, ter zagotavljati zaščito finančnih interesov Unije. V skladu s sklepi Sveta z dne 26. aprila 1994 o vlogi JRC, bi moralo JRC še naprej ustvarjati dodatna sredstva s konkurenčnimi podpornimi dejavnostmi za politike Unije ali v imenu tretjih strank. JRC bi lahko sodeloval v posrednih ukrepih, kadar je tako določeno v ustreznem programu dela.

(28) V skladu s finančno uredbo, Uredbo (EU, Euratom) št. 883/2013 Evropskega parlamenta in Sveta ([7]) ter uredbami Sveta (ES, Euratom) št. 2988/95 ([8]), (Euratom, ES) št. 2185/96 ([9]) in (EU) 2017/1939 ([10]) se finančni interesi Unije zaščitijo s sorazmernimi ukrepi, ki vključujejo ukrepe v zvezi s preprečevanjem, odkrivanjem, odpravljanjem in preiskovanjem nepravilnosti, tudi goljufij, v zvezi z izterjavo izgubljenih, neupravičeno izplačanih ali nepravilno porabljenih sredstev ter po potrebi v zvezi z naložitvijo upravnih sankcij. Zlasti je v skladu z uredbama (Euratom, ES) št. 2185/96 in (EU, Euratom) št. 883/2013 Evropski urad za boj proti goljufijam (OLAF) pooblaščen za izvajanje upravnih preiskav, vključno s pregledi in inšpekcijami na kraju samem, da bi ugotovil, ali je prišlo do goljufije, korupcije ali kakršnega koli drugega nezakonitega ravnanja, ki škodi finančnim interesom Unije.

Evropsko javno tožilstvo (v nadaljnjem besedilu: EJT) je v skladu z Uredbo (EU) 2017/1939 pooblaščeno za preiskovanje in pregon kaznivih dejanj, ki škodijo finančnim interesom Unije, kot je določeno v Direktivi (EU) 2017/1371 Evropskega parlamenta in Sveta ([11]). V skladu s finančno uredbo mora vsaka oseba ali subjekt, ki prejema sredstva Unije, v celoti sodelovati pri zaščiti finančnih interesov Unije, Komisiji, OLAF, Računskemu sodišču in, za tiste države članice, ki so vključene v okrepljeno sodelovanje na podlagi Uredbe (EU) 2017/1939, EJT podeliti potrebne pravice in dostop ter zagotoviti, da vse tretje strani, ki so vključene v izvrševanje sredstev Unije, podelijo enakovredne pravice.

([6]) Uredba (EU) št. 1291/2013 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 11. decembra 2013 o vzpostavitvi okvirnega programa za raziskave in inovacije (2014–2020) – Obzorje 2020 in razveljavitvi Sklepa št. 1982/2006/ES (UL L 347, 20.12.2013, str. 104).

([7]) Uredba (EU, Euratom) št. 883/2013 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 11. septembra 2013 o preiskavah, ki jih izvaja Evropski urad za boj proti goljufijam (OLAF), ter razveljavitvi Uredbe (ES) št. 1073/1999 Evropskega parlamenta in Sveta in Uredbe Sveta (Euratom) št. 1074/1999 (UL L 248, 18.9.2013, str. 1).

([8]) Uredba Sveta (ES, Euratom) št. 2988/95 z dne 18. decembra 1995 o zaščiti finančnih interesov Evropskih skupnosti (UL L 312, 23.12.1995, str. 1).

([9]) Uredba Sveta (Euratom, ES) št. 2185/96 z dne 11. novembra 1996 o pregledih in inšpekcijah na kraju samem, ki jih opravlja Komisija za zaščito finančnih interesov Evropskih skupnosti pred goljufijami in drugimi nepravilnostmi (UL L 292, 15.11.1996, str. 2).

([10]) Uredba Sveta (EU) 2017/1939 z dne 12. oktobra 2017 o izvajanju okrepljenega sodelovanja v zvezi z ustanovitvijo Evropskega javnega tožilstva (EJT) (UL L 283, 31.10.2017, str. 1).

([11]) Direktiva (EU) 2017/1371 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 5. julija 2017 o boju proti goljufijam, ki škodijo finančnim interesom Unije, z uporabo kazenskega prava (UL L 198, 28.7.2017, str. 29).

(29) Tretje države lahko sodelujejo na podlagi zadevnih pravnih instrumentov. V to uredbo bi bilo treba vnesti posebno določbo, s katero se od tretjih držav zahteva, da odgovornemu odredbodajalcu, OLAF in Računskemu sodišču podelijo potrebne pravice in dostop, da lahko v celoti izvršujejo svoje pristojnosti.

(30) Za zagotovitev enotnih pogojev izvajanja ukrepov iz Programa Euratom ter njihovo spremljanje in ocenjevanje, bi bilo treba na Komisijo prenesti izvedbena pooblastila. Ta pooblastila bi bilo treba izvajati v skladu z Uredbo (EU) št. 182/2011 Evropskega parlamenta in Sveta ([12]).

(31) Na podlagi odstavkov 22 in 23 Medinstitucionalnega sporazuma z dne 13. aprila 2016 o boljši pripravi zakonodaje ([13]) bi bilo treba Program Euratom oceniti na podlagi informacij, zbranih v skladu s posebnimi zahtevami glede spremljanja, pri tem pa se izogibati nalaganju upravnega bremena, zlasti državam članicam, in pretiranemu urejanju. Te zahteve bi morale po potrebi vključevati merljive kazalnike kot podlago za ocenjevanje dejanskih rezultatov Programa Euratom.

(32) O znanstveni in tehnološki vsebini neposrednih ukrepov JRC je potekalo posvetovanje s svetom guvernerjev JRC, ustanovljenim s Sklepom Komisije 96/282/Euratom ([14]).

(33) Opravljeno je bilo prostovoljno posvetovanje z Evropskim parlamentom, ki je podal mnenje ([15]). Opravljeno je bilo tudi prostovoljno posvetovanje z Evropskim ekonomsko-socialnim odborom, ki je podal mnenje ([16]).

(34) Zaradi pravne varnosti in jasnosti bi bilo treba Uredbo Sveta (Euratom) 2018/1563 ([17]) razveljaviti.

(35) Da bi zagotovili kontinuiteto pri zagotavljanju podpore na zadevnem področju politike in omogočili začetek izvajanja od začetka večletnega finančnega okvira za obdobje 2021–2027, bi morala ta uredba začeti veljati čim prej in bi se morala uporabljati od 1. januarja 2021 –

SPREJEL NASLEDNJO UREDBO:

POGLAVJE I

Splošne določbe

Člen 1

Predmet urejanja

Ta uredba vzpostavlja program za raziskave in usposabljanje Evropske skupnosti za atomsko energijo za obdobje od 1. januarja 2021 do 31. decembra 2025 (v nadaljnjem besedilu: Program Euratom) ter pravila za sodelovanje in razširjanje v posrednih ukrepih v okviru Programa Euratom, ki dopolnjuje Obzorje Evropa.

Določa cilje Programa Euratom, proračun za obdobje 2021–2025, oblike financiranja in pravila za zagotavljanje takega financiranja.

([12]) Uredba (EU) št. 182/2011 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 16. februarja 2011 o določitvi splošnih pravil in načel, na podlagi katerih države članice nadzirajo izvajanje izvedbenih pooblastil Komisije (UL L 55, 28.2.2011, str. 13).

([13]) UL L 123, 12.5.2016, str. 1.

([14]) Sklep Komisije 96/282/Euratom z dne 10. aprila 1996 o reorganizaciji Skupnega raziskovalnega središča (UL L 107, 30.4.1996, str. 12).

([15]) Mnenje z dne 16. januarja 2019 (še ni objavljeno v Uradnem listu)

([16]) Mnenje z dne 12. decembra 2018 (UL C 110, 22.3.2019, str. 132).

([17]) Uredba Sveta (Euratom) 2018/1563 z dne 15. oktobra 2018 o programu za raziskave in usposabljanje Evropske skupnosti za atomsko energijo (2019-2020), ki dopolnjuje okvirni program za raziskave in inovacije Obzorje 2020, ter razveljavitvi Uredbe (Euratom) št. 1314/2013 (UL L 262, 19.10.2018, str. 1).

Člen 2

Opredelitev pojmov

Za namene te uredbe se uporabljajo ustrezne opredelitve iz Uredbe (EU) 2021/695. Sklicevanja na Unijo in Obzorje Evropa v navedenih opredelitvah pomenijo sklicevanja na Evropsko skupnost za atomsko energijo (v nadaljnjem besedilu: Skupnost) oziroma Program Euratom. Vendar pa v tej uredbi izraz „program dela“ pomeni dokument, ki ga sprejme Komisija za izvajanje Programa Euratom v skladu s členom 16 te uredbe.

Vsa sklicevanja v tej uredbi na Uredbo (EU) 2021/695 so sklicevanja na različico, ki je v veljavi dne 12. maja 2021.

Člen 3

Cilji programa

1. Splošni cilj Programa Euratom je izvajati dejavnosti jedrskih raziskav in usposabljanja s poudarkom na nenehnem izboljševanju jedrske varnosti in zaščite ter varstva pred sevanjem, in dopolniti uresničevanje ciljev Obzorja Evropa, med drugim v okviru energetskega prehoda.

2. Specifični cilji Programa Euratom so:

(a) izboljšanje in podpiranje jedrske varnosti, zaščite, nadzornih ukrepov, varstva pred sevanjem, varnega ravnanja z izrabljenim gorivom in radioaktivnimi odpadki ter razgradnje, vključno z varno in zanesljivo uporabo jedrske energije in neenergetskimi načini uporabe ionizirajočega sevanja;

(b) ohranjanje in nadaljnje razvijanje strokovnega znanja in kompetenc na jedrskem področju v Skupnosti;

(c) spodbujanje razvoja fuzijske energije kot morebitnega vira energije za proizvodnjo električne energije v prihodnosti in prispevanje k izvajanju evropskega načrta za fuzijo;

(d) podpora politiki Unije in njenih držav članic na področju nenehnega izboljševanja jedrske varnosti, nadzora in zaščite.

3. Cilji iz odstavkov 1 in 2 se uresničujejo v skladu s Prilogo I. Izvajanje teh ciljev lahko, če je upravičeno, vključuje odzive na nove priložnosti, krize in grožnje.

Člen 4

Proračun

1. Finančna sredstva za izvajanje Programa Euratom za obdobje od 1. januarja 2021 do 31. decembra 2025 znašajo 1 382 000 000 EUR v tekočih cenah.

2. Okvirna razdelitev zneska iz odstavka 1 je:

(a) 583 273 000 EUR za posredne ukrepe na področju raziskav in razvoja fuzije;

(b) 266 399 000 EUR za posredne ukrepe na področju jedrske cepitve, varnosti in varstva pred sevanjem;

(c) 532 328 000 EUR za neposredne ukrepe, ki jih izvaja Skupno raziskovalno središče.

Komisija ne sme odstopati od zneska iz točke (c) tega odstavka.

3. Znesek iz odstavka 1 se lahko uporabi tudi za kritje stroškov za dejavnosti pripravljanja, spremljanja, kontrole, revizije, ocenjevanja in drugih dejavnosti ter odhodkov, ki so potrebni za upravljanje in izvajanje Programa Euratom, vključno z vsemi upravnimi odhodki, ter ocenjevanje doseganja njegovih ciljev. Upravni stroški, povezani s posrednimi ukrepi, ne presegajo 6 % zneska razdeljenega za kritje posrednih ukrepov v okviru Programa Euratom iz točk (a) in (b) odstavka 2. Poleg tega lahko znesek iz odstavka 1 krije tudi:

(a) stroške za študije, srečanja strokovnjakov, dejavnosti obveščanja in komuniciranja, če so povezane s cilji Programa Euratom, ter

(b) stroške, povezane z omrežji informacijske tehnologije, ki so namenjena predvsem obdelavi in izmenjavi informacij, vključno z institucionalnimi orodji informacijske tehnologije ter drugo tehnično in upravno pomočjo, ki je potrebna v povezavi z upravljanjem Programa Euratom.

4. Če je potrebno omogočiti upravljanje ukrepov, ki niso zaključeni do 31. decembra 2025, se lahko v proračun po letu 2025 knjižijo odobritve za kritje stroškov iz odstavka 3.

5. Proračunske obveznosti za ukrepe, ki trajajo več kakor eno proračunsko leto, se lahko razčlenijo v letne obroke več let.

6. Brez poseganja v finančno uredbo so odhodki za ukrepe na podlagi projektov, vključenih v prvi program dela, upravičeni od 1. januarja 2021.

7. Sredstva, dodeljena državam članicam v okviru deljenega upravljanja, se lahko na zahtevo zadevnih držav članic prenesejo na Program Euratom pod pogoji iz ustreznih določb uredbe Evropskega parlamenta in Sveta o skupnih določbah za Evropski sklad za regionalni razvoj, Evropski socialni sklad plus, Kohezijski sklad, Sklad za pravični prehod in Evropski sklad za pomorstvo, ribištvo in akvakulturo ter finančna pravila za ta sredstva in za Sklad za azil, migracije in integracije, Sklad za notranjo varnost in Instrument za finančno podporo za upravljanje meja in vizume (v nadaljnjem besedilu: uredba o skupnih določbah za obdobje 2021-2027). Komisija ta sredstva izvršuje neposredno v skladu s točko (a) prvega pododstavka člena 62(1) finančne uredbe ali posredno v skladu s točko (c) navedenega pododstavka. Ta sredstva se uporabijo v korist zadevne države članice.

Člen 5

Tretje države, ki pridružene Programu Euratom

1. Program Euratom je odprt za pridružitev naslednjih tretjih držav:

(a) države pristopnice, države kandidatke in potencialne kandidatke v skladu s splošnimi načeli in pogoji za sodelovanje teh držav v programih Skupnosti, določenimi v zadevnih okvirnih sporazumih in sklepih pridružitvenih svetov ali podobnih sporazumih, ter v skladu s posebnimi pogoji, določenimi v sporazumih med Skupnostjo in temi državami;

(b) države iz evropske sosedske politike v skladu s splošnimi načeli in pogoji za sodelovanje teh držav v programih Skupnosti, določenimi v zadevnih okvirnih sporazumih in sklepih pridružitvenih svetov ali podobnih sporazumih, ter v skladu s posebnimi pogoji, določenimi v sporazumih med Skupnostjo in temi državami;

(c) tretje države in ozemlja, ki izpolnjujejo vsa naslednja merila:

(i) dobre zmogljivosti na področju znanosti, tehnologije in inovacij;

(ii) zavezanost pravilom, ki temeljijo na odprtemu tržnemu gospodarstvu, vključno s pošteno in pravično obravnavo pravic intelektualne lastnine, in ki jih podpirajo demokratične institucije;

(iii) dejavno spodbujanje politik za izboljšanje gospodarske in družbene blaginje državljanov.

2. Pridružitev Programu Euratom tretjih držav iz točke (c) odstavka 1 je v skladu s pogoji, določenimi v posebnem sporazumu, ki ureja sodelovanje tretje države v katerem koli programu Skupnosti ali Unije, če sporazum:

(a) zagotavlja pravično ravnotežje glede prispevkov in koristi tretje države, ki sodeluje v programih Skupnosti ali Unije;

(b) določa pogoje za sodelovanje v programih Skupnosti ali Unije, vključno z izračunom finančnih prispevkov za posamezne programe in njihove administrativne stroške;

(c) na tretjo državo ne prenaša pooblastila za odločanje v zvezi s Programom Euratom;

(d) jamči pravice Unije, da zagotavlja dobro finančno poslovodenje in ščiti finančne interese Unije.

Prispevki iz točke (b) prvega pododstavka tega odstavka so namenski prejemki v skladu s členom 21(5) finančne uredbe

3. Pri obsegu pridružitve katere koli tretje države Programu Euratom se upošteva cilj pospeševanja gospodarske rasti v Uniji z inovacijami. V skladu s tem se lahko deli Programa Euratom izključijo iz sporazuma o pridružitvi za določeno državo, razen za države pristopnice, države kandidatke in potencialne kandidatke.

4. V sporazumu o pridružitvi je, kadar je to ustrezno, določeno vzajemno sodelovanje pravnih subjektov s sedežem v Uniji v enakovrednih programih pridruženih držav v skladu s pogoji, določenimi v teh programih.

5. Pogoji, ki določajo stopnjo finančnega prispevka, zagotavljajo samodejen popravek večjega neravnotežja v primerjavi z zneskom, ki ga subjekti s sedežem v pridruženi državi prejmejo prek sodelovanja v Programu Euratom, pri tem pa se upoštevajo stroški upravljanja, izvrševanja in delovanja Programa Euratom.

Člen 6

Izvajanje in oblike financiranja

1. Program Euratom se izvaja z neposrednim upravljanjem v skladu s finančno uredbo ali s posrednim upravljanjem z organi financiranja iz točke (c) prvega pododstavka člena 62(1) finančne uredbe.

2. Financiranje v okviru Programa Euratom se lahko odobri v kateri koli obliki, določeni v finančni uredbi, vendar pa so nepovratna sredstva glavna oblika podpore za posredne ukrepe v okviru Programa Euratom. Financiranje v okviru Programa Euratom se lahko zagotovi tudi z nagradami, javnimi naročili ter finančnimi instrumenti v okviru operacij mešanega financiranja.

3. Glavne vrste ukrepov, ki se uporabijo v okviru Programa Euratom, so določene in opredeljene v členu 2 Uredbe (EU) 2021/695, kot so ukrepi na področju raziskav in inovacij, ukrepi na področju inovacij, ukrepi za inovacije in uvajanje na trg, ukrepi usposabljanja in mobilnosti, ukrepi sofinanciranja programov, ukrepi predkomercialnega naročanja, ukrepi javnega naročanja inovativnih rešitev, ukrepi za usklajevanje in podporo, motivacijske nagrade in priznanja.

Oblike financiranja iz odstavka 2 tega člena se uporabljajo prožno za vse cilje Programa Euratom, njihova uporaba pa se določa na podlagi potreb in značilnosti posameznih ciljev.

4. Program Euratom podpira tudi neposredne ukrepe, ki jih izvaja JRC.

Člen 7

Evropska partnerstva

1. Deli Programa Euratom se lahko izvajajo prek evropskih partnerstev.

2. Sodelovanje Skupnosti v evropskih partnerstvih je lahko v kateri koli od naslednjih oblik:

(a) sodelovanje v partnerstvih, vzpostavljenih na podlagi memorandumov o soglasju ali pogodbenih dogovorov med Komisijo in javnimi ali zasebnimi partnerji, v katerih so navedeni cilji evropskih partnerstev, z njim povezane zaveze vseh vpletenih strani glede njihovih finančnih prispevkov ali njihovih prispevkov v naravi, ključni kazalniki smotrnosti in vpliva, rezultati, ki jih je treba doseči, in ureditve poročanja; vključujejo opredelitev dopolnilnih raziskovalnih in inovacijskih dejavnosti, ki jih izvajajo partnerji in se izvajajo v okviru Programa Euratom (skupaj načrtovana evropska partnerstva);

(b) sodelovanje v programu raziskovalnih in inovacijskih dejavnosti, in finančni prispevek za te programe, ob določitvi ciljev, ključnih kazalnikov smotrnosti in učinka ter rezultatov, ki jih je treba doseči, na podlagi zaveze partnerjev glede njihovih finančnih prispevkov ali prispevkov v naravi ter združitev njihovih ustreznih dejavnosti z uporabo ukrepa sofinanciranja Programa Euratom (sofinancirana evropska partnerstva).

3. Evropska partnerstva:

(a) se vzpostavijo v primerih, ko bodo učinkoviteje dosegla cilje Programa Euratom kot Skupnost sama, v primerjavi z drugimi oblikami podpore v okviru Programa Euratom; ustrezni delež proračuna Programa Euratom se nameni tem delom;

(b) izhajajo iz načel dodane vrednosti Unije, preglednosti in odprtosti, ter imeti učinek v Evropi in za Evropo, močnega učinka finančnega vzvoda zadostne stopnje, dolgoročnih obveznosti vseh udeleženih strani, prožnosti pri izvajanju, skladnosti, usklajenosti in dopolnjevanju s pobudami Unije, lokalnimi, regionalnimi, nacionalnimi in po potrebi mednarodnimi pobudami ali drugimi evropskimi partnerstvi;

(c) imajo jasen pristop življenjskega cikla, so časovno omejena in vključujejo pogoje za postopno ukinjanje financiranja iz Programa Euratom.

4. Določbe in merila za izbor, izvajanje, spremljanje, ocenjevanje in postopno ukinjanje evropskih partnerstev so določena v Prilogi III k Uredbi (EU) 2021/695.

Člen 8

Odprta znanost

Za Program Euratom se uporabljajo določbe o odprti znanosti iz Uredbe (EU) 2021/695.

Člen 9

Upravičeni ukrepi ter pravila za sodelovanje in razširjanje rezultatov raziskav

1. Do financiranja so upravičeni samo ukrepi, s katerimi se uresničujejo cilji iz člena 3.

2. Ob upoštevanju odstavkov 3 in 4 tega člena se za ukrepe, podprte v okviru Programu Euratom, uporablja naslov II Uredbe (EU) 2021/695 o pravilih za sodelovanje in razširjanje rezultatov. Sklicevanja v Uredbi (EU) 2021/695 na Unijo in Obzorje Evropa se, kjer je to ustrezno, štejejo za sklicevanja na Skupnost in Program Euratom. Sklicevanja v Uredbi (EU) 2021/695 na „varnostna pravila“ vključujejo obrambne interese držav članic v smislu člena 24 Pogodbe Euratom.

3. Z odstopanjem od člena 40(4) Uredbe (EU) 2021/695 se lahko pravica do ugovora glede prenosa lastništva nad rezultati ali podelitve izključne licence v zvezi z rezultati, razširi na podelitve neizključnih licenc.

4. Z odstopanjem od člena 41(9) Uredbe (EU) 2021/695 mora upravičenec, ki je prejel financiranje Skupnosti, dovoliti dostop do svojih rezultatov prosto plačila institucijam Skupnosti, organom financiranja ali Evropskemu skupnemu podjetju za ITER in razvoj fuzijske energije (Fuzija za energijo), ustanovljenim z Odločbo 2007/198/Euratom (v nadaljnjem besedilu: skupno podjetje Fuzija za energijo), za namen razvoja, izvajanja in spremljanja politik in programov Skupnosti ali obveznosti iz mednarodnega sodelovanja s tretjimi državami in mednarodnimi organizacijami. Te pravice dostopa vključujejo pravico, da tretjim osebam dovolijo uporabo rezultatov pri javnih naročilih, in pravico do podeljevanja podlicenc. Dostop je omejen na nekomercialno in nekonkurenčno uporabo.

5. Iz mehanizma vzajemnega zavarovanja, vzpostavljenega na podlagi Uredbe (EU) 2021/695, se krijejo tveganja, povezana z neizterljivostjo zneskov, ki jih udeleženci na podlagi te uredbe dolgujejo Komisiji ali organom financiranja.

Člen 10

Kumulativno, alternativno in kombinirano financiranje

1. Program Euratom se izvaja v sinergiji s programom Obzorje Evropa in drugimi programi Unije.

2. Da se dosežejo cilji Programa Euratom in obravnavajo izzivi, ki so skupni Programu Euratom in Obzorju Evropa, so prejemnice finančnega prispevka Skupnosti v skladu s členom 9 lahko dejavnosti, ki zajemajo cilje iz Programa Euratom, ali dejavnosti za izvajanje Obzorja Evropa ali obe vrsti dejavnosti. Program Euratoma lahko zlasti zagotovi finančna sredstva za ukrepe Marie Skłodowska-Curie (MSCA), da podpre dejavnosti, relevantne za jedrske raziskave.

3. Ukrep, ki je prejel prispevek v okviru drugega programa Unije, lahko prejme tudi prispevke iz Programa Euratom, če ti prispevki ne krijejo istih stroškov. Za ustrezni prispevek vsakega zadevnega programa k ukrepu se uporabljajo pravila takega programa. Kumulativno financiranje ne presega skupnih upravičenih stroškov ukrepa. Podpora iz različnih programov se lahko izračuna sorazmerno v skladu z dokumenti, v katerih so navedeni pogoji za podporo.

4. Ukrepi lahko v skladu z ustreznimi določbami uredbe o skupnih določbah za obdobje 2021–2027 prejmejo podporo iz Evropskega sklada za regionalni razvoj ali Evropskega socialnega sklada+, če jim je bil v okviru Programa Euratom podeljen certifikat Pečat odličnosti, ker izpolnjujejo naslednje kumulativne pogoje:

(a) ocenjeni so bili v sklopu razpisa za zbiranje predlogov v okviru Programa Euratom;

(b) izpolnjujejo minimalne zahteve glede kakovosti tega razpisa za zbiranje predlogov;

(c) zaradi proračunskih omejitev ne morejo biti financirani v okviru navedenega razpisa za zbiranje predlogov.

POGLAVJE II

Načrtovanje programov, spremljanje, ocenjevanje in nadzor

Člen 11

Programi dela

1. Posredni ukrepi Programa Euratom se izvajajo s programi dela iz člena 110 finančne uredbe. V programih dela se po potrebi določi skupni znesek, namenjen za operacije mešanega financiranja. Komisija sprejme programe dela z izvedbenimi akti. Ti izvedbeni akti se sprejmejo v skladu s postopkom pregleda iz člena 16(4).

2. Programi dela poleg zahtev iz člena 110 finančne uredbe, vključujejo naslednje, če je ustrezno:

(a) navedbo zneska, ki je dodeljen vsakemu ukrepu, in okvirni časovni razpored izvajanja;

(b) za nepovratna sredstva – prednostne naloge, merila za izbor in dodelitev nepovratnih sredstev ter sorazmerno težo različnih meril za dodelitev in najvišjo stopnjo financiranja skupnih upravičenih stroškov;

(c) vsakršne dodatne obveznosti za upravičence v skladu s členoma 39 in 41 Uredbe (EU) 2021/695;

(d) večletni pristop in strateške usmeritve za naslednja leta izvajanja.

3. Komisija pripravi večletni program dela za neposredne ukrepe, ki jih v skladu s Sklepom 96/282/Euratom izvaja JRC.

Člen 12

Spremljanje in poročanje

1. Komisija stalno spremlja upravljanje in izvajanje Programa Euratom. Zaradi večje preglednosti so ti podatki v skladu z zadnjo posodobitvijo tudi dajo na voljo javnosti na dostopen način na spletnem mestu Komisije.

Kazalniki za letno poročanje o napredku Programa Euratom pri doseganju ciljev iz člena 3 so določeni v Prilogi II, skupaj s potmi do učinkov.

2. Za zagotovitev učinkovite ocene napredka Programa Euratom pri doseganju njegovih ciljev Komisija sprejme izvedbene akte v zvezi z izvajanjem okvira za spremljanje in ocenjevanje, zlasti z določitvijo izhodiščnih in ciljnih vrednosti v skladu s Prilogo II. Ti izvedbeni akti se sprejmejo v skladu s svetovalnim postopkom iz člena 16(3).

3. Sistem za poročanje o smotrnosti zagotavlja, da se podatki za spremljanje izvajanja in rezultatov Programa Euratom zbirajo uspešno, učinkovito in pravočasno, pri čemer se ne poveča upravno breme za upravičence. V ta namen se prejemnikom sredstev Skupnosti in po potrebi državam članicam naložijo sorazmerne zahteve glede poročanja.

Člen 13

Informiranje, komuniciranje, obveščanje javnosti ter razširjanje in izkoriščanje rezultatov

1. Prejemniki sredstev iz Programa Euratom z zagotavljanjem skladnih, učinkovitih in sorazmernih informacij različnim ciljnim skupinam, tudi medijem in javnosti, navedejo izvor teh sredstev in zagotovijo prepoznavnost financiranja Skupnosti, zlasti pri promoviranju ukrepov in njihovih rezultatov.

2. Komisija izvaja ukrepe informiranja in komuniciranja v zvezi s Programom Euratom, ukrepi v okviru Programa Euratom in doseženimi rezultati. Zagotavlja tudi pravočasne in izčrpne informacije državam članicam in upravičencem. Zainteresiranim subjektom se zagotovijo z dokazi podprte storitve povezovanja, ki temeljijo na podatkovni analizi in omrežni afiniteti, da bi se oblikovali konzorciji za skupne projekte, s posebnim poudarkom na prepoznavanju priložnosti za mreženje za pravne subjekte iz držav članic z manj razvitim področjem raziskav in inovacij. Na podlagi take analize se lahko organizirajo ciljne prireditve za povezovanje za namene konkretnih razpisov za zbiranje predlogov.

3. Komisija vzpostavi tudi strategijo razširjanja in izkoriščanja rezultatov za povečanje razpoložljivosti in razširjenosti rezultatov raziskav in inovacij ter znanja iz Programa Euratom, da bi pospešila izkoriščanje rezultatov v smeri uvajanja na trgu ter povečala učinke Programa Euratom.

4. Finančna sredstva, dodeljena Programu Euratom, prispevajo tudi k institucionalnemu komuniciranju o prednostnih nalogah politik Skupnosti ter k dejavnostim informiranja, komuniciranja, obveščanja javnosti, razširjanja in izkoriščanja rezultatov, kolikor so te prednostne naloge povezane s cilji iz člena 3.

Člen 14

Ocenjevanje

1. Ocenjevanja Programa Eurotom se izvede pravočasno, da bi ga bilo mogoče upoštevati v postopku sprejemanja odločitev o Programu Eurotom, njegovem nasledniku in drugih pobudah, ki so relevantne za raziskave in inovacije.

2. Vmesna ocena Programa Euratom se opravi s pomočjo neodvisnih strokovnjakov, izbranih po preglednem postopku, potem, ko je na voljo dovolj informacij o izvajanju Programa Euratom, najpozneje pa tri leta po začetku njegovega izvajanja. Vključuje oceno dolgoročnega učinka predhodnih programov Euratoma za raziskave in usposabljanje ter je podlaga za prilagoditev izvajanja Programa Euratom ali revizijo Programa Euratom, kot je ustrezno. Ocenijo se učinkovitost, uspešnost, relevantnost in skladnost Programa Euratom ter dodana vrednost za Skupnost.

3. Komisija ob koncu izvajanja Programa Euratom, najpozneje pa štiri leta po koncu obdobja, določenega v členu 1, opravi končno oceno Programa Euratom. Ta vsebuje oceno dolgoročnega učinka predhodnih programov Euratoma za raziskave in usposabljanje.

4. Komisija objavi in sporoči ugotovitve ocen skupaj s svojimi pripombami Evropskemu parlamentu, Svetu, Evropskemu ekonomsko-socialnemu odboru in Odboru regij.

Člen 15

Revizije

1. Kontrolni sistem za Program Euratom zagotovlja ustrezno ravnovesje med zaupanjem in kontrolo, ob upoštevanju upravnih in drugih stroškov kontrol na vseh ravneh, zlasti za upravičence. Revizijska pravila morajo biti v celotnem Programu Euratom jasna, dosledna in skladna.

2. Za ukrepe, ki so deležni skupnega financiranja iz različnih programov Unije, se revizija opravi samo enkrat, pri čemer zajema vse vključene programe in njihova veljavna pravila.

3. Poleg tega se lahko Komisija ali ustrezni organ financiranja opre na kombinirane revizije sistemov na ravni upravičenca. Te kombinirane revizije so za nekatere vrste upravičencev neobvezne in so sestavljene iz revizije sistemov in procesov, ki jo dopolnjuje revizija transakcij. Takšne revizije transakcij opravi pristojni neodvisni revizor, kvalificiran za izvajanje obveznih revizijskih pregledov računovodskih listin v skladu z Direktivo 2006/43/ES Evropskega parlamenta in Sveta ([18]). Revizije sistemov in procesov lahko uporablja Komisija ali ustrezni organ financiranja za določitev splošnega zagotovila o dobrem finančnem poslovodenju glede odhodkov ter za vnovično preučitev ravni naknadnih revizij in potrdil o računovodskih izkazih.

4. Komisija ali organ financiranja se v skladu s členom 127 finančne uredbe lahko opre na revizije uporabe prispevkov Skupnosti, ki jih opravijo druge neodvisne in pristojne osebe ali subjekti, tudi tisti, ki niso pooblaščeni s strani institucij ali organov Unije.

5. Revizije se lahko opravijo do dveh let po plačilu preostalega zneska.

6. Komisija objavi smernice za revizijo, da bi zagotovila zanesljivo in enotno uporabo ter razlago revizijskih postopkov in pravil med celotnim trajanjem Programa Euratom.

Člen 16

Postopek v odboru

1. Komisiji pomaga odbor. Ta odbor je odbor v smislu Uredbe (EU) št. 182/2011.

2. Odbor se sestaja v dveh različnih sestavah, ki obravnavata vidike Programa Euratom v zvezi s cepitvijo oziroma v zvezi s fuzijo.

([18]) Direktiva 2006/43/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 17. maja 2006 o obveznih revizijah za letne in konsolidirane računovodske izkaze, spremembi direktiv Sveta 78/660/EGS in 83/349/EGS ter razveljavitvi Direktive Sveta 84/253/EGS (UL L 157, 9.6.2006, str. 87).

Komisija zaradi lažjega izvajanja Programa Euratom za vsak sestanek odbora, kot je opredeljeno na dnevnem redu, povrne stroške za enega predstavnika posamezne države članice, ki se udeleži sestanka; prav tako povrne stroške za enega strokovnjaka ali svetovalca iz posamezne države članice za tiste točke dnevnega reda, za katere država članica zahteva posebno strokovno mnenje v skladu z veljavnimi smernicami.

3. Pri sklicevanju na ta odstavek se uporablja člen 4 Uredbe (EU) št. 182/2011.

4. Pri sklicevanju na ta odstavek se uporablja člen 5 Uredbe (EU) št. 182/2011.

5. Kadar je treba pridobiti mnenje odbora na podlagi pisnega postopka, se ta postopek zaključi brez izida, če se v roku za izdajo mnenja tako odloči predsednik odbora ali če to zahteva navadna večina članov odbora.

6. Komisija odbor redno obvešča o splošnem napredku pri izvajanju Programa Euratom in odboru pravočasno predloži podatke o vseh ukrepih, ki se predlagajo ali financirajo v okviru Programa Euratom.

Člen 17

Zaščita finančnih interesov Unije

Kadar tretja država sodeluje v Programu Euratom po odločitvi, sprejeti na podlagi mednarodnega sporazuma ali na podlagi katerega koli drugega pravnega instrumenta, odgovornemu odredbodajalcu, OLAF in Računskemu sodišču podeli potrebne pravice in dostop, da lahko v celoti izvajajo svoje pristojnosti. V primeru OLAF take pravice vključujejo pravico do izvajanja preiskav, vključno s preverjanji na kraju samem in inšpekcijami, kot je določeno v Uredbi (EU, Euratom) št. 883/2013.

POGLAVJE III

Prehodne in končne določbe

Člen 18

Razveljavitev

Uredba (Euratom) 2018/1563 se razveljavi.

Člen 19

Prehodne določbe

1. Ta uredba ne vpliva na nadaljevanje ali spremembo ukrepov, začetih na podlagi Uredbe (Euratom) 2018/1563, ki se še naprej uporablja za te ukrepe do njihovega zaključka.

2. Po potrebi vse preostale naloge odbora, ustanovljenega z Uredbo (Euratom) 2018/1563, prevzame odbor iz člena 16 te uredbe.

3. Finančna sredstva za Program Euratom lahko krijejo tudi stroške za tehnično in upravno pomoč, ki so potrebni za zagotovitev prehoda med Programom Euratom in ukrepi, sprejetimi na podlagi Uredbe (Euratom) 2018/1563.

Člen 20

Začetek veljavnosti

Ta uredba začne veljati dan po objavi v *Uradnem listu Evropske unije*.

Uporablja se od 1. januarja 2021.

Ta uredba je v celoti zavezujoča in se neposredno uporablja v vseh državah članicah.

V Bruslju, 10. maja 2021

Za Svet
predsednik
J. BORRELL FONTELLES

PRILOGA I

DEJAVNOSTI

Specifični cilji iz člena 3(2) se uresničujejo v celotnem Programu Euratom v skladu s splošnimi smernicami za dejavnosti, opisanih v tej prilogi. Program Euratom z uresničevanjem teh specifičnih ciljev podpira države članice pri izvajanju zakonodaje Euratoma ([1]) ter krepi njihova prizadevanja in prizadevanja zasebnega sektorja na področju raziskav. Ti specifični cilji bi morali prispevati k ohranjanju in nadaljnjemu razvoju vodilnega tehnološkega položaja na jedrskem področju.

Da bi se dosegli specifični cilji iz člena 3(2), bo Program Euratom podpiral medsektorske dejavnosti, ki zagotavljajo sinergije med prizadevanji na področju raziskav za reševanje skupnih izzivov. Ustrezne povezave in vmesniki, kot so skupni razpisi, bodo zagotovljeni v okviru Obzorja Evropa. Finančno podporo, ki se zagotovi iz skladov v okviru uredbe o skupnih določbah za obdobje 2021–2027, lahko prejmejo tudi povezane raziskovalne in inovacijske dejavnosti, če so skladne s cilji in predpisi teh skladov.

Dejavnosti iz te priloge vključujejo mednarodno sodelovanje na področju jedrskih raziskav in inovacij za miroljubno uporabo, ki temelji na skupnih ciljih in medsebojnem zaupanju, da bi se zagotovile jasne in pomembne koristi za Unijo, njene državljane in okolje. To vključuje mednarodno sodelovanje v večstranskih okvirih. JRC bo kot formalni priznani izvedbeni urad Euratoma v Mednarodnem forumu četrte generacije (GIF) ([2]) še naprej spodbujalo in usklajevalo prispevek skupnosti Euratom k dejavnostim foruma GIF, namenjenim raziskavam in usposabljanju, in sodelovanje v njih. Prispevek k dejavnostim GIF v okviru Programa Euratom se osredotoča na varnost, varstvo pred sevanji, nadzor in dejavnosti, namenjene raziskavam in usposabljanju na področju neširjenja, specifične za sisteme četrte generacije.

Svet guvernerjev JRC preuči vsako novo dejavnost, dodeljeno JRC, da preveri, ali je skladna z obstoječimi dejavnostmi v državah članicah, in prepreči podvajanje jedrskih raziskav in razvoja v Uniji.

Prednostne naloge programov dela določi Komisija na podlagi prispevkov javnih organov, zainteresiranih strani s področja jedrskih raziskav in drugih ustreznih organizacij ali forumov zainteresiranih strani s področja jedrske energije.

Do financiranja iz Programa Euratom bodo upravičeni raziskave in usposabljanja na naslednjih področjih:

(a) izboljšanje in podpiranje jedrske varnosti, zaščite, nadzora, varstva pred sevanji, varnega ravnanja z izrabljenim gorivom in radioaktivnimi odpadki ter razgradnje, vključno z varno in zanesljivo uporabo jedrske energije in neenergetskih načinov uporabe ionizirajočega sevanja ([3]):

   (i) jedrska varnost: varnost reaktorskih sistemov in gorivnih ciklov, ki se uporabljajo v Skupnosti, ali, kolikor je potrebno zaradi vzdrževanja obsežnega strokovnega znanja o jedrski varnosti v Skupnosti, takšnih vrst reaktorjev in njihovih celotnih gorivnih ciklov, kot sta ločevanje in transmutacija, ki bi se lahko uporabljali v prihodnosti;

   (ii) varno ravnanje z izrabljenim gorivom in radioaktivnimi odpadki: ravnanje in zlasti postopki pred odlaganjem in odlaganje srednje- in visokoradioaktivnih ter dolgoživih radioaktivnih odpadkov in izrabljenega jedrskega goriva ter drugih tokov in vrst radioaktivnih odpadkov, za katere industrijsko zreli postopki še niso na voljo ali bi se

([1]) Zlasti Direktiva Sveta 2006/117/Euratom z dne 20. novembra 2006 o nadzorovanju in kontroli pošiljk radioaktivnih odpadkov in izrabljenega jedrskega goriva (UL L 337, 5.12.2006, str. 21); Direktiva Sveta 2009/71/Euratom z dne 25. junija 2009 o vzpostavitvi okvira Skupnosti za jedrsko varnost jedrskih objektov (UL L 172, 2.7.2009, str. 18); Direktiva Sveta 2011/70/Euratom Direktiva Sveta 2013/51/Euratom z dne 22. oktobra 2013 o določitvi zahtev za varstvo zdravja prebivalstva pred radioaktivnimi snovmi v vodi, namenjeni za porabo človeka (UL L 296, 7.11.2013, str. 12); Direktiva Sveta 2013/59/Euratom z dne 5. decembra 2013 o določitvi temeljnih varnostnih standardov za varstvo pred nevarnostmi zaradi ionizirajočega sevanja in o razveljavitvi direktiv 89/618/Euratom, 90/641/Euratom, 96/29/Euratom, 97/43/Euratom in 2003/122/Euratom (UL L 13, 17.1.2014, str. 1) ter Uredba Sveta (Euratom) 2016/52 z dne 15. januarja 2016 o najvišjih dovoljenih stopnjah radioaktivnega onesnaženja živil in krme po jedrski nesreči ali katerem koli drugem radiološkem izrednem dogodku in razveljavitvi Uredbe (Euratom) št. 3954/87 ter uredb Komisije (Euratom) št. 944/89 in (Euratom) št. 770/90 (UL L 13, 20.1.2016, str. 2).

([2]) V skladu s členom III.2 Okvirnega sporazuma za mednarodno sodelovanje pri raziskavah in razvoju četrte generacije sistemov jedrske energije.

([3]) Te dejavnosti, razen jedrske varnosti, nadzora in neširjenja orožja, se lahko izvajajo z neposrednimi in posrednimi ukrepi.

lahko izboljšali; omejitev radioaktivnih odpadkov in zmanjšanje radiotoksičnosti teh odpadkov; upravljanje in prenos znanja in kompetenc med generacijami in programi držav članic v zvezi z ravnanjem z radioaktivnimi odpadki in izrabljenim gorivom;

(iii) razgradnja: raziskave, namenjene razvoju in ocenjevanju tehnologij za razgradnjo in sanacijo okolja jedrskih objektov; podpora izmenjavi najboljših praks in znanja na področju razgradnje;

(iv) jedrska znanost in načini uporabe ionizirajočega sevanja, varstvo pred sevanji, pripravljenost na izredne razmere:

— načini uporabe jedrske znanosti in tehnologij ionizirajočega sevanja v medicini, industriji in na drugih raziskovalnih področjih,

— učinki in tveganja nizke doze zaradi industrijske, zdravstvene ali okoljske izpostavljenosti,

— pripravljenost na izredne razmere v primeru nesreč, ki vključujejo sevanje, in raziskave o radioekologiji,

— varna in zanesljiva preskrba z radioaktivnimi izotopi ter njihova varna uporaba,

— modeli razpršitve radioaktivnih snovi v okolju in podpora za izmenjavo podatkov, sisteme opozarjanja in sodelovanje na področju merilnih tehnik ([4]) (izvajanje z neposrednimi ukrepi);

(v) jedrska varnost, nadzor in neširjenje jedrskega orožja (izvajanje z neposrednimi ukrepi):

— metode in tehnologije za podporo in krepitev nadzora Skupnosti in mednarodnega nadzora,

— operativna podpora in usposabljanje na področju nadzornega sistema Euratoma,

— tehnična podpora pri izvajanju Pogodbe o neširjenju jedrskega orožja, kar zadeva jedrski nadzor, vključno s podporo krepitvi režima Unije za nadzor izvoza,

— raziskave in podpora za izboljšanje jedrske in radiološke varnosti in zaščite v okviru globalnega okvira KBRJ (kemične, biološke, radiološke in jedrske snovi) in povezanih strategij Unije,

— metode in tehnologije za odkrivanje jedrskih in radioaktivnih snovi zunaj regulativnega nadzora ter preprečevanje incidentov, ki vključujejo takšne snovi, in odzivanje nanje, vključno z jedrsko forenziko,

— podpora za krepitev zmogljivosti na področju jedrske varnosti prek Evropskega centra za usposabljanje na področju jedrske varnosti;

(b) ohranjanje in nadaljnje razvijanje strokovnega znanja in kompetenc na jedrskem področju v Skupnosti:

(i) izobraževanje, usposabljanje in mobilnost, vključno s programi izobraževanja in usposabljanja, kot so ukrepi Marie Skłodowske-Curie (MSCA);

(ii) spodbujanje inovacij, upravljanje znanja, razširjanje in izkoriščanje jedrske znanosti in tehnologije, zlasti za jedrsko varnost, zaščito, nadzor in varstvo pred sevanji;

(iii) podpora za prenos tehnologije z raziskovalnega področja v industrijo;

(iv) podpora za pripravo in razvoj konkurenčnih evropskih industrijskih zmogljivosti na področju jedrske fuzije;

(v) podpora zagotavljanju in razpoložljivosti evropske in mednarodne raziskovalne infrastrukture ter dostopu do nje, vključno z infrastrukturo JRC ([5]);

([4]) Členi 35, 36 in 38 Pogodbe Euratom; Odločba Sveta 87/600/Euratom z dne 14. decembra 1987 o ureditvah Skupnosti za pospešeno izmenjavo informacij ob radiološkem izrednem dogodku (UL L 371, 30.12.1987, str. 76).

([5]) Na podlagi tekočega investicijskega načrta za infrastrukturo JRC.

(vi) za spodbujanje jedrske znanosti kot temelja za podporo standardizaciji se bodo z neposrednimi ukrepi zagotovili najsodobnejši referenčni podatki, gradiva in meritve, povezani z jedrsko varnostjo, nadzorom in zaščito, pa tudi za spodbujanje drugih načinov uporabe, npr. v nuklearni medicini;

(c) spodbujanje razvoja fuzijske energije in prispevanje k izvajanju evropskega načrta za fuzijo:

s pomočjo sofinanciranega evropskega partnerstva na področju fuzijskih raziskav bo do druge polovice tega stoletja izveden načrt, na podlagi katerega naj bi uresničili cilj proizvodnje fuzijske električne energije. To lahko med drugim vključuje:

(i) izkoriščanje obstoječih in prihodnjih zmogljivosti za fuzijo; vključno z dodelitvijo nepovratnih sredstev za poslovanje infrastrukturam za raziskovanje jedrske fuzije, kadar je to primerno;

(ii) pripravo na prihodnje fuzijske elektrarne z razvojem vseh potrebnih vidikov, vključno z materiali, tehnologijami in zasnovami;

(iii) izvajanje ciljno usmerjenega programa izobraževanj in usposabljanj, poleg dejavnosti iz točke (b)(i);

(iv) usklajevanje skupnih dejavnosti s skupnim podjetjem Fuzija za energijo;

(v) sodelovaje z Organizacijo ITER;

(vi) znanstveno sodelovanje v okviru mednarodnih sporazumov Euratoma;

sofinancirano evropsko partnerstvo na področju fuzije se bo izvajalo z nepovratnimi sredstvi, dodeljenimi pravnim subjektom, ki jih ustanovijo ali imenujejo države članice in katera koli od tretjih držav, pridruženih Programu Euratom. Nepovratna sredstva lahko vključujejo sredstva Skupnosti v naravi ali napotitev osebja Komisije;

(d) podpora politiki Unije in njenih držav članic na področju jedrske varnosti, nadzora in zaščite:

z neposrednimi ukrepi se podpre politika na področju jedrske varnosti, nadzora in zaščite ter izvajanje zadevne zakonodaje z zagotavljanjem neodvisnih znanstvenih in tehničnih dokazov ter strokovnega znanja.

PRILOGA II

KLJUČNI KAZALNIKI POTI DO UČINKOV

Poti do učinkov in z njimi povezani ključni kazalniki poti do učinkov so podlaga za spremljanje uspešnosti Programa Euratom pri doseganju specifičnih ciljev iz člena 3(2). Poti do učinkov so časovno pogojene: razlikuje se med kratko-, srednje- in dolgoročnimi učinki. Kazalniki poti do učinkov se uporabljajo kot merilo za poročanje o napredku pri doseganju specifičnih ciljev. Mikropodatki, na katerih temeljijo ključni kazalniki poti do učinkov, ki so enaki kazalnikom za Obzorje Evropa, se zbirajo centralizirano in usklajeno, s čim manjšo obremenitvijo zaradi poročanja za upravičence.

Kazalniki poti do znanstvenih učinkov

S Programom Euratom naj bi se izboljšalo znanje za okrepitev jedrske varnosti in zaščite, varnih načinov uporabe ionizirajočega sevanja, ravnanja z izrabljenim gorivom in radioaktivnimi odpadki, varstva pred sevanji ter razvoja fuzijske energije. Napredek na tem področju se bo meril s kazalniki v zvezi z znanstvenimi publikacijami, napredkom pri izvajanju načrta za fuzijo, razvojem strokovnega znanja in spretnosti ter dostopom do raziskovalne infrastrukture.

<table>
<tr><th>Na poti do znanstvenih učinkov</th><th>Kratkoročno</th><th>Srednjeročno</th><th>Dolgoročno</th></tr>
<tr><td rowspan="2">Izboljšanje varne in zanesljive uporabe jedrske energije in neenergetskih načinov uporabe ionizirajočega sevanja, vključno z jedrsko varnostjo, zaščito, nadzorom, varstvom pred sevanji, varnim ravnanjem z izrabljenim gorivom in radioaktivnimi odpadki ter razgradnjo</td><td>Objave – število strokovno pregledanih znanstvenih objav Euratoma</td><td>Citiranost – indeks citiranosti s faktorjem področja strokovno pregledanih znanstvenih objav Euratoma</td><td>Vrhunska znanost – število in delež strokovno pregledanih objav iz Programa Euratom, ki predstavljajo ključen prispevek k znanstvenim področjem</td></tr>
<tr><td>Izmenjava znanja – delež rezultatov raziskav (odprti podatki/objave/programska oprema itd.), ki se izmenjajo v odprtih infrastrukturah znanja</td><td>Širjenje znanja – delež rezultatov raziskav z odprtim dostopom, ki se dejavno uporabljajo/citirajo</td><td>Nova sodelovanja – delež upravičencev Euratoma, ki so razvili nova naddisciplinarna/nadsektorska sodelovanja z uporabniki svojih odprtih rezultatov raziskav in inovacij v okviru Programa Euratom</td></tr>
<tr><td>Spodbujanje razvoja fuzijske energije</td><td colspan="3">Napredek pri izvajanju načrta za fuzijo – odstotek mejnikov, določenih v načrtu za fuzijo za obdobje 2021–2025, ki so bili doseženi v okviru Programa Euratom</td></tr>
<tr><td rowspan="3">Ohranjanje in nadaljnje razvijanje strokovnega znanja in odličnosti v Uniji</td><td>Znanja in spretnosti – število raziskovalcev, ki imajo koristi od izpopolnjevalnih dejavnosti iz Programa Euratom (s pomočjo usposabljanja, mobilnosti in dostopa do infrastrukture)</td><td>Poklicne poti – število in delež dodatno usposobljenih raziskovalcev z večjim vplivom na svojem področju raziskav in inovacij</td><td>Delovne razmere – število in delež dodatno usposobljenih raziskovalcev, ki delajo v boljših delovnih razmerah</td></tr>
<tr><td colspan="3">Število raziskovalcev, ki imajo s podporo Programa Euratom dostop do raziskovalne infrastrukture</td></tr>
<tr><td colspan="2">Pripravljena referenčna gradiva in referenčne meritve, vključeni v knjižnico</td><td>Število spremenjenih mednarodnih standardov</td></tr>
</table>

Kazalniki poti do družbenih učinkov

Program Euratom s pomočjo raziskav in inovacij pripeva k uresničevanju prednostnih nalog politik Skupnosti v zvezi z jedrsko varnostjo in zaščito, varstvom pred sevanji in načini uporabe ionizirajočega sevanja, kot je razvidno iz portfeljev projektov, ki ustvarjajo rezultate, ki prispevajo k obravnavi izzivov na teh področjih. Družbeni učinki se merijo tudi v smislu specifičnega napredka na področju jedrske varnosti in nadzora.

<table>
<tr><th>Na poti do družbenih učinkov</th><th>Kratkoročno</th><th>Srednjeročno</th><th>Dolgoročno</th></tr>
<tr><td rowspan="3">Izboljšanje varne in zanesljive uporabe jedrske energije in neenergetskih načinov uporabe ionizirajočega sevanja, vključno z jedrsko varnostjo, zaščito, nadzorom, varstvom pred sevanji, varnim ravnanjem z izrabljenim gorivom in radioaktivnimi odpadki ter razgradnjo</td><td>Rezultati – število in delež rezultatov, ki prispevajo k uresničevanju specifičnih prednostnih nalog politike</td><td colspan="2">Rešitve – število in delež inovacij in znanstvenih rezultatov, ki prispevajo k uresničevanju specifičnih prednostnih nalog politike</td><td>Koristi – skupni ocenjeni učinki zaradi uporabe rezultatov, ki so bili pridobljeni s financiranjem iz Programa Euratom, na uresničevanje specifičnih prednostnih nalog politike, vključno s prispevkom k ciklu oblikovanja politik in priprave zakonodaje</td></tr>
<tr><td colspan="2">Število storitev, ki se izvajajo v podporo nadzornim ukrepom</td><td colspan="2">Število zagotovljenih tehničnih sistemov, ki so v uporabi</td></tr>
<tr><td colspan="4">Število usposabljanj za uradnike na terenu</td></tr>
<tr><td></td><td>Soustvarjanje – število in delež projektov Euratoma, pri katerih državljani Unije in končni uporabniki prispevajo k soustvarjanju vsebine raziskav in inovacij</td><td colspan="2">Soudeležba – število in delež upravičenih subjektov Programa Euratom, ki imajo po koncu Programa Euratom vzpostavljene mehanizme za soudeležbo državljanov in končnih uporabnikov</td><td>Koriščenje raziskav in inovacij v družbi – koriščenje soustvarjenih znanstvenih rezultatov in inovativnih rešitev v Programu Euratom ter ozaveščenost o njih</td></tr>
</table>

Kazalniki poti do inovacijskih učinkov

Program Euratom naj bi prinesel inovacijske učinke, ki podpirajo napredek pri uresničevanju njegovih specifičnih ciljev. Napredek na tem področju se bo meril s kazalniki v zvezi s pravicami intelektualne lastnine, inovativnimi proizvodi, metodami in postopki ter njihovo uporabo, skupaj z ustvarjanjem delovnih mest.

<table>
<tr><th>Na poti do gospodarskih/ inovacijskih učinkov</th><th>Kratkoročno</th><th>Srednjeročno</th><th>Dolgoročno</th></tr>
<tr><td rowspan="3">Izboljšanje varne in zanesljive uporabe jedrske energije in neenergetskih načinov uporabe ionizirajočega sevanja, vključno z jedrsko varnostjo, zaščito, nadzorom, varstvom pred sevanji, varnim ravnanjem z izrabljenim gorivom in radioaktivnimi odpadki ter razgradnjo
Spodbujanje razvoja fuzijske energije
Ohranjanje in nadaljnje razvijanje strokovnega znanja in odličnosti v Uniji</td><td>Inovativni rezultati – število inovativnih proizvodov, postopkov ali metod iz Programa Euratom (glede na vrsto inovacije) in vlog za podelitev pravic intelektualne lastnine</td><td>Inovacije – število inovacij iz projektov Programa Euratom (glede na vrsto inovacije), vključno s tistimi, ki izhajajo iz podeljenih pravic intelektualne lastnine</td><td>Gospodarska rast – ustvarjanje, rast in tržni deleži podjetij, ki so razvila inovacije, financirane iz Programa Euratom</td></tr>
<tr><td>Podprte zaposlitve – število ustvarjenih delovnih mest v EPDČ in ohranjenih delovnih mest pri upravičenih subjektih za projekt Euratoma (po vrsti delovnih mest)</td><td>Ohranjene zaposlitve – povečanje števila delovnih mest v EPDČ pri upravičenih subjektih zaradi projekta Euratoma (glede na vrsto delovnih mest)</td><td>Skupaj število zaposlitev – število delovnih mest, ki so bila neposredno in posredno odprta ali ohranjena zaradi razširjanja rezultatov Programa Euratom (glede na vrsto delovnih mest)</td></tr>
<tr><td>Znesek javnih in zasebnih naložb, ki so bile zbrane zaradi začetne naložbe,</td><td>Znesek javnih in zasebnih naložb, ki so bile zbrane za izkoriščanje ali razširjanje</td><td>Napredek Unije proti ciljni vrednosti 3 % BDP zaradi Programa Euratom</td></tr>
</table>

Na poti do gospodarskih/ inovacijskih učinkov	Kratkoročno	Srednjeročno	Dolgoročno
	zagotovljene iz Programa Euratom	rezultatov Programa Euratom	

Kazalniki poti do učinkov na področju politike

Program Euratom zagotavlja znanstvene dokaze za oblikovanje politik. To pomeni zlasti znanstveno podporo za druge službe Komisije, kot je podpora nadzornim ukrepom Euratoma ali izvajanju direktiv, ki urejajo jedrsko energijo in ionizirajoče sevanje, v državah članicah ([1]).

Na poti do učinkov na področju politike	Kratkoročno	Srednjeročno	Dolgoročno
Podpora politiki na področju jedrske varnosti, nadzora in zaščite	Število in delež projektov Euratoma, ki so privedli do ugotovitev, pomembnih za politiko	Število rezultatov z dokazanim učinkom na politiko	Število in delež ugotovitev projektov Euratoma, ki so bile citirane v dokumentih o politikah/programih

Za posredne in neposredne ukrepe bodo določeni cilji, ki bodo odražali pričakovane rezultate vsakega dela Programa Euratom.

([1]) Uredba Komisije (Euratom) št. 302/2005 z dne 8. februarja 2005 o uporabi določb Euratom o nadzornih ukrepih (UL L 54, 28.2.2005, str. 1). Direktiva Sveta 2011/70/Euratom in Direktiva Sveta 2014/87/Euratom z dne 8. julija 2014 o spremembi Direktive 2009/71/Euratom o vzpostavitvi okvira Skupnosti za jedrsko varnost jedrskih objektov (UL L 219, 25.7.2014, str. 42).